

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Uppdrag. Analys av nedgången i gymnasiebehörighet från år 9

Förlag till beslut

Informationen tas emot

Sammanfattning

Analysrapporten om gymnasiebehörighet visar att Gotland, i likhet med nationella trender, ser en nedgång i andelen elever som når behörighet till gymnasiets yrkesprogram, särskilt bland flickor (Skolverket, 2024). För att möta utvecklingen har en rad åtgärder påbörjats. Bland dessa finns satsningar på tidiga insatser inom läs- och skrivutveckling, förstärkt specialpedagogisk kompetens, en ny SKA-modell, riktade försteläraryppdrag samt systematiserad uppföljning av garanterad undervisningstid. Arbetet syftar till att öka likvärdigheten mellan skolor, förbättra stödet till nyanlända elever och skapa förutsättningar för alla elever att nå godkända resultat.

Det är dock ett komplext område där många faktorer samverkar. För att förstå effekterna är det avgörande att uppföljning sker kontinuerligt, både på skolnivå och huvudmannanivå.

Ärendebeskrivning

Förvaltningsledningsgruppen beslutade utifrån uppdraget att analysrapport 2025 skulle fokusera på behörighet till yrkesprogram på gymnasiet. En arbetsgrupp tillsattes som analyserade resultat över tid, skillnader mellan kön, mellan enheter samt samband med frånvaro, personalens behörighet, organisation och ekonomiska förutsättningar.

Förslag på åtgärder togs fram på både kort och lång sikt. Rapporten redovisades för förvaltningsledningsgruppen den 2 juni 2025 samt för rektorer och biträdande rektorer den 18 juni 2025.

Pågående åtgärder

1. **Ny fördelning av studiehandledning** genom Edlevo, för mer likvärdig resursfördelning för nyanlända elever.
2. **Nya försteläraryppdrag 2025–2028**, med särskilt fokus på läs- och skrivutveckling. Förväntad effekt är förbättrad läsförståelse, ökade möjligheter till tidiga insatser och högre måloppfyllelse.
 - En arbetsgrupp tillsammans med barn- och elevhälsan planerar kompetensutveckling för lärare F–3. Legilexi implementeras successivt från 2026.
3. **Budgettillskott för central specialpedagog** för ökad likvärdighet i det specialpedagogiska stödet.
4. **Internkontroll av garanterad undervisningstid** efter påpekanden från

Skolinspektionen.

5. **Ny SKA-modell** som tydliggör mål och aktiviteter för ökad samstämmighet och likvärdighet.
6. **Kompetenssäkring av obehöriga lärare** genom introduktionsutbildning.
7. **Examensarbete** om lednings- och organisationsstruktur i grundskolan.
8. **Nationell utredning om rektorers förutsättningar**, där Gotland deltagit i hearingar.
9. **Sommarlovsskola** för högstadiel elever, med centralt anställda lärare utanför Visby. Flera elever har nått betyg genom detta.

Kortsiktiga åtgärder under utveckling

- A. **Handlingsplan för screening**, med mätpunkter för svenska och matematik.
- B. **Översyn av specialpedagogiska resurser**, utifrån Skolinspektionens tillsyn kring anpassningar och särskilt stöd.
- C. **Direkt dialog med rektorer** vars skolor under tid haft lägre elevresultat än snittet, med extra uppföljning vid behov.

Bedömning

Analysrapporten tydliggör vilka förutsättningar Gotlands elever har för att nå gymnasiebehörighet. Arbetet som pågår är brett och omfattar både kortsiktiga insatser (till exempel screening och sommarskola) och långsiktiga satsningar (till exempel försteläraryupdrag och förstärkt elevhälsa). Flera av åtgärderna svarar också mot Skolinspektionens påtalade brister kring garanterad undervisningstid och särskilt stöd, samt Skolverkets betoning på tidiga insatser för att motverka att elever hamnar efter.

Samtidigt är det viktigt att framhålla att det är svårt att isolera effekten av enskilda insatser när många genomförs parallellt. En central framgångsfaktor blir därför att systematiskt följa upp både genomförandet och resultaten av de olika åtgärderna. Här utgör SKA-modellen en viktig struktur. Bedömningen är att de pågående och planerade åtgärderna är relevanta och nödvändiga. För att lyckas långsiktigt behöver arbetet hålla i och hållas ihop av tydlig ledning, med fortsatt fokus på:

- tidiga insatser,
- likvärdighet mellan skolor,
- stärkt pedagogiskt ledarskap,
- närvaro- och frånvaroförebyggande arbete.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2025-09-23
Analysrapport 2025

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming, utbildningsdirektör
Hanna Thunholm, avdelningschef grundskolan